

8 d'octubre de 2019

El secretari del Govern

Acord

del Govern pel qual s'aprova la memòria preliminar de l'Avantprojecte de Llei de creació de l'Institut Català del Poble Gitano.

L'article 36.2 de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la presidència de la Generalitat i del Govern estableix que la tramitació d'un projecte de Llei requereix l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat de la iniciativa i s'inicia a proposta del departament o els departaments interessats, als quals correspon d'elaborar l'avantprojecte de Llei corresponent.

L'Acord del Govern de 22 de gener de 2019, relatiu a l'oportunitat de les iniciatives legislatives del Govern i a la seva consulta pública determina que l'acord previ del Govern sobre l'oportunitat d'elaborar un avantprojecte de Llei ha de contenir una memòria preliminar, i n'estableix el contingut.

Per tot això, a proposta del conseller de Treball, Afers Socials i Famílies, el Govern

Acorda:

Aprovar la memòria preliminar de l'Avantprojecte de Llei de creació de l'Institut Català del Poble Gitano, que s'adjunta com a annex.

Annex. Memòria preliminar de l'Avantprojecte de llei de creació de l'Institut Català del Poble Gitano

1. Els problemes que es pretenen solucionar.

Les dades més actuals de què disposem respecte a la situació social del poble gitano a Catalunya i arreu d'Europa són les següents:

- Segons l'informe FOESSA, el 33,3% de les llars gitanes pateixen pobresa moderada i el 37,8% pobresa greu, mentre que entre la resta de la població la pobresa moderada afecta al 20,6% de les llars i la pobresa greu el 6,5%.

- Pel que fa a l'educació, tot i que l'accés de l'alumnat gitano a l'educació primària està pràcticament normalitzat, les taxes d'absentisme, abandonament i fracàs escolar a l'educació secundària són molt elevades entre l'alumnat gitano. El 64% dels alumnes gitanos i gitanes (d'entre 16 i 24 anys) no conclou els estudis obligatoris enfront del 13% del conjunt de l'alumnat. La diferència respecte a l'alumnat general és de 51 punts. Cal destacar que, mentre el 43% dels catalans i catalanes tenen estudis terciaris, s'estima que el nombre de gitanos i gitanes que aconsegueix arribar a la universitat oscil·la entre el 2,6% i l'1% en funció dels estudis i les estimacions.

- Amb relació al treball, la taxa d'atur del poble gitano és gairebé 23 punts percentuals per sobre de la resta de la població.

- Pel que fa l'habitatge, es calcula que el 72,1% de les llars gitanes de tot l'Estat espanyol pateixen exclusió en matèria d'habitatge.

- L'exclusió en matèria de salut del poble gitano és tres vegades superior a la resta de ciutadans i ciutadanes.

- Quant a les dones gitanes, segueixen patint una triple discriminació: pel fet de ser dones, pel fet de pertànyer a una minoria cultural com el poble gitano i perquè freqüentment no tenen formació acadèmica, cosa que les fa encara més vulnerables.

- Pel que fa la joventut gitana, les dades assenyalades anteriorment en matèria d'educació i feina afecten molt significativament els i les joves gitanos i gitanes.

- La població gitana d'Europa que ha arribat en els darreres anys a Catalunya està en una situació més alarmant encara.

- En l'àmbit de la cultura, avui dia la cultura gitana continua sent una gran desconeguda per a molts catalans i catalanes.

- Finalment, els gitanos i gitanes d'arreu del món, i malauradament també a Catalunya, pateixen una discriminació i racisme específics, anomenat pels principals organismes internacionals i pel poble gitano mateix antigitanisme.

Les dades exposades són el fruit de segles de racisme, d'exclusió i persecució cap al poble gitano, que han generat una enorme esquerda social.

Fa anys que el repte de la inclusió plena del Poble Gitano està adquirint una rellevància creixent en l'agenda europea. L'any 2005 el Parlament Europeu va instar al Consell de la Unió Europea, a la Comissió Europea i a tots els Estats membres de la Unió a que consideressin el reconeixement del poble gitano com una minoria europea. D'ençà, s'han elaborat nombroses polítiques i mesures des d'Europa per treballar cap a la millora de la situació del poble gitano lluitar enèrgicament contra l'antigitanisme. Un exemple clar d'aquesta voluntat és la Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell d'Europa, al Comitè Econòmic i Social i al Comitè de les Regions, que insta els governs a definir i implementar actuacions en els àmbits següents: educació, treball, habitatge i salut.

El Govern de Catalunya continua apostant per definir polítiques públiques específiques per a aquells grups o col·lectius vulnerables de patir desigualtats socials, com és el poble gitano, per tal de millorar les seves condicions de vida i equiparar el compliment dels seus drets amb la resta de la societat catalana. De fet, Catalunya ha estat sempre un país al capdavant de la inclusió del poble gitano dins l'agenda política. Ja l'any 2001, el Parlament de Catalunya va fer públiques dues importants resolucions en favor del Poble Gitano. Resolucions que ens van permetre reconèixer la identitat del poble gitano i el valor de la seva cultura, així com desenvolupar el primer, i successius, Pla integral del Poble Gitano a Catalunya.

Actualment el Pla integral del poble gitano a Catalunya s'implementa des del Programa del Poble Gitano i de la Innovació Social de la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària. Valorant els resultats aconseguits (algunes de les millores que s'han aconseguit amb l'execució del Pla integral són: incrementar la presència d'alumnes gitanos a les universitats catalanes, acció afirmativa per la reserva de places universitàries, reducció de l'absentisme, millora dels resultats acadèmics, presència de gitanos i gitanes als equips municipals per a definir i implementar polítiques de proximitat amb el poble gitano, etc.), i l'impacte social de les accions executades, creiem necessària la creació d'un organisme autònom per poder ampliar aquesta línia de treball i cercar noves vies de finançament. A nivell europeu la creació d'aquest organisme seria una iniciativa pionera, no hi ha cap institut que tingui un objectiu integral semblant al voltant de les polítiques públiques referides al poble gitano.

2. Els objectius que es volen assolir.

Els principals objectius que s'haurien d'assolir amb la creació de l'Institut Català del Poble Gitano són:

- a) Garantir, en col·laboració amb tots els departaments corresponents de la Generalitat de Catalunya, l'aplicació de polítiques públiques a favor del Poble Gitano de Catalunya.
- b) Potenciar la participació de les persones gitanes en les decisions i les mesures que les afecten, i fomentar l'associacionisme per a la defensa de llurs interessos.
- c) Recopilar informació i documentació sobre la situació actual de les persones gitanes a Catalunya.
- d) Treballar per aconseguir l'èxit educatiu dels infants, joves i persones adultes gitanes de Catalunya.
- e) Lluitar activament contra l'antigitanisme mitjançant la visibilització, la denúncia pública, o les formes que escaigui.
- f) Contribuir a la promoció de les dones gitanes i a la incorporació de les seves veus en els diferents espais de participació i decisió.
- g) Millorar l'ocupabilitat i la inserció laboral de la població gitana.

3. Les possibles solucions alternatives normatives i no normatives.

Davant dels problemes identificats i dels objectius que es volen assolir, es plantegen les següents opcions. A continuació s'identifiquen aquestes opcions i les valoracions sobre cada opció en relació a l'assoliment dels objectius indicats i l'avenç en la millorar dels problemes identificats.

I. Mantenir la situació actual.

Aquesta opció consistiria en continuar utilitzant els mecanismes normatius i institucionals existents, el que comportaria mantenir un disseny, implementació i seguiment de les polítiques públiques a través del Programa del Poble Gitano i de la Innovació Social de la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària.

Aquesta opció apostaria per continuar les línies i projectes de treball desenvolupats en els darrers anys i, mantenir el model organitzatiu actual. En aquest sentit, com a Programa de la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària, estem subjectes a l'estructura de la pròpia Direcció General, en aspectes com ara la gestió econòmica, els recursos humans, etc.

II. Impulsar l'elaboració d'una llei de creació de l'Institut Català del Poble Gitano.

L'elaboració d'aquesta llei suposaria la creació de l'Institut Català del Poble Gitano en la forma d'organisme autònom de caràcter administratiu amb personalitat jurídica, patrimoni propi i plena capacitat d'obrar.

Les principals competències d'aquest serien:

- 1) elaborar i proposar directrius sobre polítiques adreçades al Poble Gitano;
- 2) dissenyar, coordinar, impulsar, implementar i fer el seguiment del Pla Integral del Poble Gitano;
- 3) coordinar i avaluar l'execució dels acords fruit de les relacions entre aquest Institut Català del Poble Gitano, entitats i organismes catalans, de l'Estat espanyol i organismes d'igualtat d'altres comunitats autònomes en règim bilateral o multilateral en els diferents programes adreçats al Poble Gitano;
- 4) coordinar, fer el seguiment i supervisar els programes i les actuacions adreçats directa i/o indirectament al Poble Gitano dels diferents departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya.

La creació de l'Institut Català del Poble Gitano està recollida en el Pla de Govern XII Legislatura en l'eix 3 "UNA SOCIETAT ENFORTIDA DEMOCRÀTICAMENT, LLIURE I JUSTA. Per a una governança compartida", a l'apartat 3.4 Ciutadania i drets humans recull textualment:

- Creació de l'Institut del Poble Gitano de Catalunya, com a institució de referència per a les polítiques transversals, la difusió, la promoció i la recerca vinculades al poble gitano.

Al mateix apartat es recull:

- Aprovació i desplegament del Pla integral del poble gitano 2017-2020 (la creació de l'Institut Català del Poble Gitano és l'acció GNRL2 del Pla integral, aprovat per l'Acord GOV/18/2018, de 19 de juny).

Cal fer esment que l'avantprojecte de llei de creació de l'Institut Català del Poble Gitano està recollit en el Pla normatiu de l'Administració de la Generalitat de Catalunya per als anys 2019-2020.

L'opció normativa preferida seria la creació de l'Institut Català del Poble Gitano com a organisme autònom administratiu amb personalitat jurídica pròpia.

4. Els impactes més rellevants de les diferents opcions considerades:

a) L'impacte sobre l'Administració de la Generalitat.

L'opció preferida suposaria a nivell d'organització, de personal i de pressupost, el traspàs d'una part de l'estructura i recursos actuals de la unitat promotora al nou organisme. No tindria cap increment de capítol 1. A més, permetria una major autonomia i flexibilitat pel que fa a l'execució i la implementació de les polítiques públiques del Programa. Això possibilitaria, entre d'altres, l'accés a noves fonts de finançament (fons europeus, fundacions privades, etc.), i la gestió integral del finançament obtingut.

L'opció preferida suposaria també una passa endavant cap el bon govern, augmentant l'atenció directa a la ciutadania, la transparència de la política pública i l'accés a la informació per part dels agents interessats.

b) L'impacte sobre les administracions locals, tenint en compte la seva dimensió i el règim especial de Barcelona.

Les administracions locals tenen actualment un paper important en el desenvolupament de polítiques adreçades al poble gitano als territoris. Concretament, hi ha vint-i-dos ens locals a Catalunya que estan implementant accions en el marc del contracte programa dirigides específicament a la població gitana. La llei de creació de l'Institut Català del Poble Gitano suposarà l'aparició d'una nova estructura molt útil pels ens locals, ja que facilitarà i millorarà la relació amb la Generalitat, així com l'accés i el desenvolupament de mesures i accions vinculades al futur Institut.

El nou Institut, doncs, haurà de definir el marc competencial del Govern de la Generalitat i també de les administracions locals. La definició d'aquest marc competencial s'haurà de dur a terme en coordinació amb el departament competent en matèria d'administració local. No té cap impacte específic sobre el règim especial del municipi de Barcelona, més enllà del que s'ha dit als paràgrafs anteriors pel cas de les administracions locals.

Des del punt de vista del impacte en els processos de treball de les administracions locals i les càrregues administratives es preveu que la creació de l'Institut Català del Poble Gitano contribuiria a simplificar les càrregues de gestió i a potenciar el treball transversal entre els diferents serveis i administracions que estan cridades a actuar per millorar la situació del Poble Gitano.

c) L'impacte sobre les mesures d'intervenció administrativa i des de la perspectiva de la reducció de càrregues administratives per als ciutadans i per a les empreses.

El nou organisme no suposarà cap impacte en les mesures d'intervenció administrativa. La iniciativa no genera obligacions d'informació addicionals als ciutadans o les empreses, incloses les ONG.

d) Els impactes econòmics, socials o ambientals rellevants que no s'hagin valorat als apartats anteriors.

No es preveu impacte econòmic ni ambiental. A nivell social tindria un gran impacte, és una manera de visibilitzar les polítiques pioneres que impulsa el Govern de Catalunya, de millorar la situació socioeconòmica del poble gitano a Catalunya, de visibilitzar la cultura gitana i les seves aportacions a la societat catalana, de treballar en recerques científiques, polítiques, etc.

5. La procedència d'efectuar una consulta pública prèvia o bé la justificació de les excepcions que hi puguin concórrer, així com la valoració de la necessitat d'emprar, en el seu cas, altres eines i canals de participació complementaris a la publicació en el Portal de la Transparència.

Es considera procedent sotmetre la iniciativa a consulta pública prèvia a l'elaboració de la norma. Atesa la rellevància social i política de la iniciativa es proposa un termini de consulta de 30 dies.